بەش: زمانی کوردی

کۆلێژ: کۆلێژی پەروەردە / شەقڵاوە

زانکۆ: سەلاحەددین ـ هەولێر

بابەت: شیکردنەوەی دەق (پەرتووک)

پەرتووکی کۆرس: ساڵی چوارەم (پۆلی چوارەم)

ناوی مامۆستا: د. باباڕەسول نوری ڕەسول

پلەی زانستی: پڕۆفئسۆری یاریدەدەر

ساڵی خوێندن: ٢٠٢٣ـ ٢٠٢٤

پەرتووکی کۆرس
Course Book

1. ناوی کۆرس	شیکردنەوەی دەق (پەرتووك)
2. ناوی مامۆستای بەر پرس	م. باباڕەسول نوری ڕەسول
3. بەش/ کۆلێژ	بەشی زمانی کوردی، کۆلێژی پەروەردە / شەقڵاوە
4. پەیوەندی	ئیمێل: babarasul.rasul@us.edu.krd
5. یەکەی خوێندن (بە سەعات) لە هەفتەیەک	یەك کاژێر تیۆری و یەك کاژێر پراکتیکی / سێ یەکە.
6. ژمارەی کارکردن	ڕۆژانی (شەممە و یەکشەممە و دوو شەممە و سێ شەممە و چوارشەممە) لە کاژێر (8:30 ـ 1:30) لە هەفتەیەکدا (11 کاژێر) وانە وتنەوە و باسی دەرچوونی سێ قوتابیم لایە.
7. کۆدی کۆرس	
8. پرۆفایەلی مامۆستا	* بەکالۆریۆس لە زمان و ئەدەبی کوردی لە کۆلێژی ئادابی زانکۆی سەلاحەددین (1997 ـ 1998). * ماستەر لە زمانی کوردی لە کۆلێژی زمانی زانکۆی سەلاحەددین (2009). * گۆڕینی ناونیشان لە (مامۆستای یاریدەدەر)ەوە بۆ (مامۆستا) لە (2012/11/11). * دکتۆرا لە زمانی کوردی لە کۆلێژی پەروەردەی زانکۆی کۆیە (2013). گۆڕینی نازناوی زانستی لە مامۆستاوە بۆ مامۆستای یاریدەدەر لە ٢٠١٩/٦/٢٢ *چاپکردنی کتێبێك بەناونیشانی (پێکهاتەی ژمارە لە زمانی کوردیدا) لە (2012). * وەرگرتنی یان مۆڵەتپێدانی چاپکردنی کتێبی (شیکردنەوەی دەق، نوکتە بە نموونە) لە (بەڕێوەبەرایەتی ڕۆشنبیری سلێمانی) لە (2013)ەوە" بەڵام تاکو ئێستا بەچاپ نەگەیەنراوە. * نووسین و بڵاوکردنەوەی هەشت لێکۆڵینەوەی ئەکادیمی: ـ (تێگەیشتنی دەربڕینە زمانییەکان لەڕوانگەی زمانەوانی دەروونییەوە) لە ژمارە (23)ی گۆڤاری (ئەکادیمیای کوردی)، (2012) بڵاوکراوەتەوە. ـ (بەشە ئاخاوتنی ناو لەنێوان ڕستەسازی و واتاسازیدا) لە ژمارە (208)ی گۆڤاری (مجلە الاستاذ)ی (زانکۆی بەغدا)، (2014) بڵاوکراوەتەوە. ـ (بەرهەمداری بەشە ئاخاوتنی ناو لەڕووی مۆرفۆلۆجییەوە) لە ژمارە (210)ی گۆڤاری (مجلە الاستاذ)ی (زانکۆی بەغدا)، (2014) بڵاوکراوەتەوە. ـ (شێوازی گوتنەوەی وانەی زمان و ئەدەبی کوردی (قۆناغی ئامادەیی بە نموونەو ڕێزمان بە تایبەتی)) لە (2014/12/29)ەوە" لە گۆڤاری زانکۆی ڕاپەڕین پەسندکراوە. ـ (مۆرفیمی (لا) لە ئاستی ڕێزمان و واتاسازیدا لە ساڵی

	(2016) لە ژمارە حەوتی گۆڤاری زانکۆی ڕاپەرین بڵاوکراوەتەوە. ـ (پێکهاتەی زمانی و هونەری دەقی مەتەڵ) لە بەرگی (6)ی ژمارە (3)ی ساڵی (2016)، گۆڤاری (پۆلی تەکنیك) بڵاوکراوەتەوە. ـ (چەمکەکانی نادیاری لە زمانی کوردیدا) لە ژمارە یازدەی گۆڤاری زانکۆی ڕاپەڕین، ٢٠١٧ بڵاوکراوەتەوە ـ (سنوری نێوان بەرکاری ناڕاستەوخۆ و ئاوەڵگوزارە لە ڕستەی زمانی کوردیدا)، لە ژمارە ٢٢٧ی گۆڤاری الاستاذ لە کانوونی یەکەمی ٢٠١٨ بڵاوکراوەتەوە * چەندین سیمینارم پێشکەشکردووە و بەژداری چەندین سیمیناری ترم کردووە. * لە (1994/9/22) دامەزراوم" بەڵام لە (1994/10/1) دەست بەکاربووم، واتە (بیست و پێنج ساڵ) خزمەتم هەیە.
9. وشە سەرەکیەکان	(شیکردنەوە/ پەرتووك/ جیاوازی ڕەخنەو شیکردنەوە/ جۆرەکانی شیکردنەوە/ تایبەتمەندییەکانی کەسی شیکارکار/ لیژنەی شیکاری کتێب/ شیکاری ناواخن/ گرنگی و سودی شیکاری ناواخن/ ڕێگاکانی شیکردنەوەی ناواخن/ تیۆرەکانی شیکاری دەق/...)

10. ناوەڕۆکی گشتی کۆرس:

* گرنگی خوێندنی کۆرسەکە: ئەم کۆرسە گرنگە بۆ قوتابی تاکو زانیاری زیاتر لەسەر پەرتووك و شیکردنەوەی دەق وەربگرێت، چونکە قوتابی بەهۆی ئەم کۆرسەوە زیاتر شارەزایی لە بابەتەکانی ناو دەقەکە دەبێت، هەروەها زیاتر شارەزایی لە بابەتە ڕێزمانی و ئەدەبییەکان دەبێت و زیاتر شارەزایی لەبارەی خاڵبەندی پەیدا دەکات.

لەم کۆرسەدا باس لەو زاراوە و بابەتانە دەکرێت، کە پەیوەستن بە شیکردنەوەی پەرتووك و دەق لەڕووی ڕێزمانی و تیۆرەکانی شیکردنەوە.

دەبێت قوتابی بە تەواوی فێری زانستەکە بکرێت و هەموو زانیارییەك لەبارەی بابەتەکە بخرێتەبەر دەستی قوتابی.

بەو پێیەی ئێمە لە شیکردنەوەی دەقەکاندا زیاتر گرنگی بە پەرتووکە مەنهەجییەکانی قوتابخانەکان دەدەین، بۆیە قوتابی شارەزاییەکی باش لەبارەی زانستەکە پەیدا دەکات و دەتوانێت بەم هۆیەوە لەوانە وتنەوەی بابەتەکانی بابەتی (زمان و ئەدەبی کوردی) سەرکەوتوویێت و قوتابی دەتوانێت پاش دەرچوونی لە کولێژ وەکو مامۆستا لە قوتابخانەکان وانە بڵێتەوە یان دەتوانێت ببێتە شیکارکارێکی باشی پەرتووك، هەروەها ئاسۆیی بیرکردنەوەی قوتابیان لەبارەی خوێندنەوە و نووسین زیاد دەکات.

11. ئامانجەکانی کۆرس

ئامانج لە خوێندنی ئەم بابەتە ئەوەیە: قوتابی دوای تەواوبوونی کۆرسەکە زانیارییەکی گشتی لەبارەی زانستەکەوە هەبێت. هەروەها خاوەنی تێڕوانین و خوێندنەوەیەکی وردبێت و بۆ زمان و ڕستە و کەرستەکانی ڕستەو یاساکانی چوونەپاڵ یەکی کەرستەکانی ڕستە.

* ئاشنابوونی قوتابی بە (ئاستەکانی زمان) و (وانەکانی زمان).

* بەرهەمهێنان و پێگەیاندنی نەوەیەکی نوێی شارەزا بە زانستە نوێیەکان و تێگەیشتن لە فرەیی ئاراستەکانی لێکۆڵینەوە و تێگەیشتن لە نرخ و بەهای زمان بەگشتی و ڕستەسازی بەتایبەتی.

* قوتابی شارەزایی لەبارەی چوونەپاڵ یەکی وانەکانی زمان فراوان دەبێت" بەمەش فێری ڕاستی نووسین دەبێت.

* هەروەها خوێندنی ئەم بابەتە دەبێتە هۆکارێك لە قۆناغی داهاتووی قوتابیاندا، بەمەبەستی وتنەوەی بابەتی ڕێزمانی کوردی لە قۆناغەکانی خوێندنی ناوەندی و ئامادەیدا" چونکە

بەشی گرنگی پەرتووکە مەنهەجییەکان پەیوەستە بەم بابەتەوە. هەروەها ئاسۆی نوسینیان فراوان دەبێت.

12. ئەرکەکانی قوتابی

لێرەدا مامۆستا لەسەریەتی بەرپرسیارێتی قوتابی لەڕووی ئامادەبوون لە پۆل و بەشداریکردن لە تاقیکردنەوەکان و سازکردنی سیمیناروو نووسینی ڕاپۆرت و وتار نووسین... هتد بۆ قوتابیان ڕوونبکاتەوەو هانیان بدات بۆ جێبەجێ کردنی ئەم بابەتانە.
هەروەها دەبێت مامۆستا قوتابیان هانبدات بۆ ئەوەی سەرچاوەی بەسوود و پەیوەست بە زمانی کوردی بە گشتی و بەرستەسازی کوردی بەتایبەتی بخوێننەوە. واتەوە مامۆستا دەبێت ئەمانە وەك ئەركێك لە قوتابیان داوا بكات و دەبێت قوتابیانیش جێبەجێی بکەن.

13. ڕێگەی وانە ووتنەوە

دەبێت مامۆستا ڕیگەی نوێ و زانستیەکانی سەردەم بەکاربهێنێت" وەکو (وانەبێژی + شیکردنەوە + پرسیار و وەڵام + ڕوونکردنەوە)، بەڵام دەبێت ئاستە جیاوازەکانی قوتابی ڕەچاو بکرێت.
هەروەها دەبێت کەرستەو هۆیەکانی فێرکردن وەکو (داتاشۆ، تەختەو ماجیك) بەکاربهێنێت و هەوڵبدات بە نموونەی زیندوو قوتابیەکان ئاشنا بە بابەتەکە بکات.

14. سیستەمی هەڵسەنگاندن

لەماوەی کۆرسەکەدا، دوو تاقیکردنەوەی سەرەکی یان سێ تاقیکردنەوە دەکرێت، جگە لەمەش ڕەچاوی چالاکی و بەشداری قوتابی لە پۆل دەکرێت. نمرەی کۆشش (40) نمرە دەبێت و تاقیکردنەوەی کۆتایی ساڵیش لەسەر (60) نمرە دەبێت.

15. دەرئەنجامەکانی فێربوون

خوێندنی بابەتەکە چەند ئامانجێك دەپێکێ، لەوانە:
* **ئامانجی گشتی**: قوتابی زانیاری لەبارەی زمان بە گشتی و ڕستەسازی بەتایبەتی پەیدا دەکات و سنووری کاری زانستە دەزانێت. هەروەها گرنگی ئەم بابەتە بە بەراورد بە بابەتەکانی تر دەزانێت. قوتابی بەهۆی ئەم بابەتەوە فێری ڕاستی نووسین دەبێت و دەشتوانی هەست بە هەڵەو کەموکورییەکان لە دەربڕین و نووسیندا بکات" بە تایبەتی هەڵەی زمانی نووسینی تابلۆکان و دەربڕین و نووسراوەکانی سەر کەناڵەکانی ڕاگەیاندن" دەبێت هەوڵیش بدات هەڵەکان ڕاست بکاتەوە.
* **ئامانجی تایبەتی:** قوتابی فێری زانستەکە دەبێت و دەتوانێت بنووسێت و لە ڕۆژنامە و گۆڤارەکان کاربکات و شت بنووسێت. هەروەها قوتابی بەهۆی ئەم کۆرسەوە" خۆشەویستی بۆ وانەکە بەتایبەتی و بەشەکانی تری زمان بەگشتی پەیدا دەکات و سەلیقەی زمانەوانی بەهێز دەبێت و لایەنی خاڵبەندیتی بەهێز دەبێت.
هەروەها ئەم بابەتە دەبێتە هۆکارێك بۆ بەرەوپێشچوونی قوتابی بۆ قۆناغی داهاتووی ژیانی" کە وتنەوەی وانەی زمان و ئەدەبی کوردیە لە قۆناغەکانی خوێندنی ناوەندی و ئامادەیی" بەمەش زانیاری زیاتر دەبێت.

16. لیستی سەرچاوە

*** سەرچاوە بنەڕەتییەکان:**
1- بابارەسول نوری: شیکردنەوەی دەق، نوکتە بە نموونە، نامەی دکتۆرا، زانکۆی کۆیە، (2013).
2- دارا حەمید محەمەد: شیکاری ڕستەی ئاڵۆز، نامەی دکتۆرا، زانکۆی سلێمانی، (2012).
3- پەرتووکی (زمان و ئەدەبی کوردی)ی پۆلی حەوتەم و هەشتەم و نۆیەمی بنەڕەتی.
-4
سەرچاوەی سوود بەخش:
1ـ ساجیدە عەبدوڵلا فەرهادی: ڕستەو پاش ڕستە، دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس، (2008).
2ـ شێرکۆ حەمەئەمین: شیکارێکی گوتاریی چیرۆکە هەواڵ، مەڵبەندی کۆردۆلۆجی، (2009).

3ـ قەیس کاکل: پەیوەندییەکانی نێو دەق، نامەی دکتۆرا، زانکۆی سەڵاحەددین، (2000).
4ـ وریا عومەر ئەمین، ئاسۆیەکی تری زمانەوانی، هەولێر (2009).

ناوی مامۆستای وانەبێژ

باباڕەسول نوری ڕەسول

لە هەفتەیەکدا یەك کاژێر تیۆریە و یەك کاژێر پراکتیکییە
لە هەفتەیەکدا (2) کاژێرە

17. بابەتەکان: تێبینی: بابەتی شیکاری دەق (پەرتووك) لە هەفتەیەکدا دوو کاژێرە، کاژێرێك تیۆرییە و باس لە بابەتەکانی پەیوەست بە شیکردنەوە دەکرێت، کاژێرەکەی تریش پراکتیکییە و باس لە بابەتەکانی کتێبە مەنهەجییەکانی (زمان و ئەدەبی کوردی) لە قۆناغەکانی خوێندنی بنەڕەتی و ئامادەیی دەکرێت و بابەتەکان شیدەکرێنەوە.

ڕێککەوت	بابەتی سەرەکە	بابەتی لەخۆ گرتوو
هەفتەی یەکەم	یەکتر ناسین و چەند ڕێنماییەك بۆ قوتابییان	چەند زانیارییەکی گشتی لەسەر زمان و ئاستەکانی زمان
هەفتەی دووەم	شیکردنەوەی پەرتووك	زاراوەی شیکردنەوەی پەرتووك
هەفتەی سێیەم	جۆرەکانی کتێب جیاوازی ڕەخنە و شیکار	1ـ پەرتووکی پرۆگرامەکانی خوێندن. 2ـ پەرتووکی ئاسایی
هەفتەی چوارەم	جۆرەکانی شیکار	1ـ شیکاری گشتی 2ـ شیکاری کەرتی
هەفتەی پێنجەم و شەشەم	تایبەتمەندییەکانی شکارکار	
هەفتەی حەوتەم	لیژنەی شیکارکردنی پەرتووك	أ ـ سەرۆکی لیژنە ئەرکەکانی سەرۆکی لیژنە
هەفتەی هەشتەم و نۆیەم	لیژنەی شیکارکردنی پەرتووك	ب ـ جێگر پ ـ بڕیاردەری لیژنە ت ـ ئەندامەکانی لیژنە
هەفتەی دەیەم	شیکاری ناوەخن	پێناسە / ڕیگاکانی شیکردنەوەی ناوەخن
هەفتەی یانزەم و دوانزەم	شیکاری ناوەخن	مەرجەکانی شیکاری ناوەخن توخمەکانی ناوەرۆك
هەفتەی سیانزەم	شیکاری ناوەخن	سوودەکانی شیکاری ناوەخن تایبەتمەندییەکانی شکاری ناوەخن
هەفتەی چواردەم	شیکاری ناوەخن	گرنگی شیکاری ناوەخن
هەفتەی پازدەم	تیۆرەکانی شیکاری دەق	1ـ تیۆری ڕستەسازی. 2ـ تیۆری سیمانتیك.

18. نییە

19. تاقیکردنەوەکان پ1/ پێناسەی ئەمانە بکە: (شیکردنەوە، ڕەخنە، شیکارکەر، شیکار، ناوەخن، خوێندنەوە،...) پ2/ ئەم دەقەی خوارەوە لەڕووی ناوەخنەوە شیبکەوە: (....................................) پ3/ باس لە (سەرۆکی لیژنەی شیکارکردنی دەق) بکە. پ4/ جۆرەکانی خوێندنەوە بنووسە. پ5/ چ تێبینییەکت لەسەر بابەتە ڕێزمانییەکانی پەرتووکی (زمان و ئەدەبی کوردی) پۆلی نۆیەمی بنەڕەتی هەیە؟ باسی بکە.
20. تێبینی تر
21. پێداچوونەوەی هاوەڵ